

بیماری ام اس

علایم، تشخیص و درمان (MS) بیماری ام اس

مالتیپل اسکلروزیس یا ام اس، یک بیماری فلج کننده مغز و نخاع (دستگاه عصبی مرکزی) می باشد

در بیماری ام اس، سیستم ایمنی بدن به غلاف محافظ (میلین) بافت عصبی حمله کرده و موجب اختلال در ارتباط بین مغز و دیگر مناطق بدن می شود. در نهایت، این بیماری منجر به تخریب و یا آسیب دائمی به اعصاب می شود

علائم و نشانه های ام اس بسیار متفاوت بوده و به شدت و محل آسیب بستگی دارد. برخی از افراد مبتلا ممکن است توانایی راه رفتن به صورت مستقل را از دست داده و یا کاملاً فلج شوند

در حالی که عده ای دیگر از افراد مبتلا به این بیماری، دوره های طولانی را بدون تجربه ی هیچ علائمی پشت سر می گذارند

درمان بیماری ام اس راه حل قطعی ندارد. با این حال می توان با رسیدگی به آن، سرعت بهبودی پس از حمله ی بیماری را کند کرده، روند بیماری را اصلاح کرده و یا علائم آن را کنترل نمود

از آنجایی که کلینیک امید برای ارائه بهترین خدمات به بیماران همواره به کار تیمی معتقد نیز با MS است، برای ارائه خدمات به بیماران متخصصین مغز و اعصاب در ارتباط تنگاتنگ است و توانبخشی های لازم در حوزه درد، اسپاسم عضلانی و وسایل کمکی را به بیماران ارائه می دهد MS

انواع ام اس

ام اس عودکننده فروکش کننده شایع ترین نوع این بیماری است که ۸۵ درصد افراد مبتلا را شامل می شود. در این نوع بیماری، علائم در دوره های زمانی خاصی برای هفته ها یا

ماه ها عود کرده و سپس در دوره های زمانی دیگری کاهش یافته و یا کاملاً از بین می روند

ام اس پیش رونده ی اولیه

درصد افراد مبتلا را شامل شده و در طی آن، ۱۰ علت بیماری ام اس و علائم بیماری به آرامی ولی به طور پیوسته پیشرفت می کنند

ام اس پیش رونده ی ثانویه

که افراد مبتلا به بیماری ام اس در ابتدا به نوع عودکننده فروکش کننده ی بیماری مبتلا بوده اند و در طول زمان میزان عود بیماری بیشتر از پسرقت آن بوده است. حدوداً نزدیک به ۵۰ درصد از افراد مبتلا به ام اس عودکننده فروکش کننده، در اولین ۱۰ سال ابتلا به بیماری خود، به این نوع ام اس مبتلا خواهند شد

ام اس پیش رونده ی عودکننده

که در طی آن، بیماری به طور مداوم پیشرفت کرده و هر از گاهی عود می کند. این نوع بیماری نسبتاً نادر بوده و تنها در ۵ درصد از موارد ام اس دیده می شود

علائم

علائم بیماری ام اس ممکن است بسته به محل

جنسیت: خطر ابتلای زنان به این بیماری نزدیک
۲۰ برابر مردان است

سابقه‌ی فامیلی: اگر یکی از والدین یا خواهر و
برادر شما به ام اس مبتلا بوده‌اند، خطر ابتلای
شما به این بیماری نیز افزایش پیدا خواهد کرد

برخی عفونت‌های خاص: برخی از ویروس‌ها
مانند اپشتین بار، که باعث مونونوکلئوز عفونی
می‌شود

ژن‌ها: افراد سفیدپوست بیشتر در معرض خطر
برای ابتلا به این بیماری قرار دارند. افراد
آسیایی، آفریقایی و یا بومیان آمریکا، کمترین
خطر را دارند

آب‌وهوا: ام اس در افرادی که در آب‌وهوای
معتدل زندگی می‌کنند شایع‌تر است

برخی بیماری‌های خود ایمنی خاص: بیماری‌های
تیروئیدی، دیابت نوع ۱ و یا بیماری‌ها التهاب
روده

استعمال دخانیات

می‌کند. در بیماری ام اس، این اختلال در
دستگاه ایمنی موجب تخریب غلاف میلین
(ماده‌ی چربی که از بافت عصبی مغز و نخاع
حفاظت می‌کند) می‌شود

میلین را می‌توان به روکش روی سیم‌های برق
شبيه دانست. زمانی که غلاف میلین
تخریب‌شده و بافت عصبی بدون محافظ رها
می‌شود، پیامی که از آن عبور می‌کند ممکن
است کند شده و یا متوقف گردد. همچنین
ممکن است خود عصب نیز آسیب ببیند

مشخص نیست که چرا بیماری ام اس در برخی از
افراد ایجاد شده و برخی دیگر به این بیماری
مبتلا نمی‌شوند ولی به نظر می‌رسد که ترکیبی
از عوامل ژنتیکی و محیطی در این امر دخیل‌اند

عوامل خطر

عوامل زیر می‌توانند خطر ابتلای شما به ام اس را
افزایش دهند

سن: ام اس ممکن است در هر سنی بروز کند
ولی شیوع آن در افراد بین ۱۵ تا ۶۰ سال بیشتر
است

ایجاد آسیب و افراد مختلف، بسیار متفاوت
باشند. از جمله این علائم می‌توان به موارد زیر
اشاره کرد

بی‌حسی یا ضعف در دست و پاها و تنه که
معمولاً در یک طرف بدن به وجود می‌آید
از دست دادن قدرت بینایی به صورت جزئی یا
کلی معمولاً در یک چشم که اکثراً با درد به
هنگام حرکت دادن چشم همراه است
دوبینی طولانی‌مدت

خواب‌رفتگی یا درد در قسمت‌هایی از بدن
احساس برق‌گرفتگی که با انجام برخی حرکات
گردن احساس می‌شود. به خصوص به هنگام خم
کردن گردن رو به پایین (علامت لرمیت)
رعشه، عدم تعادل و راه رفتن لرزان
اختلال کلامی

خستگی مفرط

سرگیجه

اختلال در عملکرد مثانه و روده‌ها

علل

علت ایجاد بیماری مالتیپل اسکلروزیس هنوز
شناخته نشده است. این بیماری، نوعی بیماری
خود ایمنی در نظر گرفته می‌شود که در طی آن
دستگاه ایمنی بدن به بافت‌های خودی حمله

می‌کنند. یک آزمایش پتانسیل برانگیخته ممکن است از محرک‌های دیداری یا الکتریکی استفاده کند که در طی آن شما یک شیء متحرک را دنبال کرده و یا امواج الکتریکی به اعصاب دست و پاها اعمال می‌شوند. الکترودها سرعت عبور پیام عصبی را درون اعصاب اندازه‌گیری می‌کنند.

درمان

بیماری ام اس هیچ درمان قطعی نداشته و روش‌های درمانی استفاده‌شده معمولاً بر روی کند کردن روند بیماری، تسریع روند بهبودی پس از حملات ام اس و مدیریت علائم آن تمرکز می‌کنند. برخی از افراد علائم بسیار خفیفی را تجربه کرده و نیاز به درمان ندارند.

درمان حملات ام اس

کورتیکواستروئیدها: مانند پردنیزون و متیل پردنیزولون تزریقی، به منظور کاهش التهاب عصبی تجویز می‌شوند. از عوارض جانبی این داروها می‌توان به بی‌خوابی، افزایش فشارخون،

عوارض

آزمایش خون: به منظور کمک به رد احتمال عارضه‌های دیگر با علائم مشابه ام اس. آزمایشات مخصوص برای تشخیص نشانه‌های بیماری ام اس، هم‌اکنون در دست طراحی بوده و ممکن است بتوانند به تشخیص این بیماری کمک شایانی بکنند.

پونکسیون کمر (گرفتن مایع نخاعی): که در طی آن نمونه‌ی کوچکی از مایع نخاعی از درون کانال نخاعی برداشته‌شده و تحت آنالیز آزمایشگاهی قرار می‌گیرد. این نمونه می‌تواند موارد غیرعادی در مورد پادتن‌های مربوط به بیماری ام اس را مشخص کند. گرفتن مایع نخاعی همچنین می‌تواند احتمال وجود عارضه‌های دیگر با علائم مشابه به ام اس را رد کند.

از مغز و نخاع می‌تواند **MRI** اسکن ضایعه‌های ایجادشده در اثر ام اس را مشخص کند. ممکن است نوعی ماده‌ی حاجب (کنتراست زا) به منظور مشخص کرده ضایعه‌های ایجادشده در اثر ام اس فعال، به صورت وریدی به شما تزریق شوند.

آزمایشات پتانسیل برانگیخته: که سیگنال‌های عصبی تولیدشده در پاسخ به محرک‌ها را ضبط

افراد مبتلا به ام اس ممکن است به عارضه‌های زیر نیز دچار شوند:

گرفتگی یا اسپاسم عضلانی

فلج، معمولاً در پاها

مشکلات مربوط به مثانه، روده‌ها و فعالیت‌های

جنسی

تغییرات ذهنی مانند فراموشی و نوسانات

خلق و خوی

افسردگی

بیماری صرع

تشخیص

آزمایش مخصوصی برای تشخیص ام اس وجود

ندارد و روش تشخیص آن به صورت رد کردن

احتمال وجود عارضه‌های دیگر با علائم و

نشانه‌های مشابه می‌باشد. به این روش، تشخیص

افتراقی گفته می‌شود

احتمالاً پزشک شما با سؤال در مورد سوابق

پزشکی و معاینه‌ی کامل فیزیکی فرایند

تشخیص را آغاز می‌کند. سپس ممکن است

موارد زیر را برای شما تجویز کند:

آلمتوزوماب (لمترادا): این دارو با هدف قرار دادن نوعی پروتئین بر روی سطح سلول‌های ایمنی، آن‌ها را دست‌خالی کرده و موارد عود ام‌اس را کاهش می‌دهد.

میتوزانترون: این داروی تضعیف‌کننده‌ی سیستم ایمنی، می‌تواند برای قلب مضر بوده و همچنین در ایجاد سرطان خون نقش دارد. در نتیجه استفاده از آن برای درمان ام‌اس بسیار محدود است. میتوزانترون معمولاً تنها برای درمان موارد شدید و پیشرفته‌ی ام‌اس مورد استفاده قرار می‌گیرد.

درمان علائم و نشانه‌های ام‌اس فیزیوتراپی: یک فیزیوتراپیست یا متخصص کاردرمانی می‌تواند به شما تمرینات کششی و تقویتی آموزش داده و به شما نشان دهد که چگونه می‌توان با کمک وسایل مخصوص، کارهای روزانه را آسان‌تر انجام داد. فیزیوتراپی به همراه استفاده از وسایل کمکی حرکتی در موقع نیاز، می‌تواند در مدیریت ضعف پا و دیگر مشکلات مربوط به راه رفتن که معمولاً در بیماری ام‌اس وجود دارند، به فرد کمک کنند.

عضلات تزریق‌شده و می‌توانند تعداد و شدت حملات بیماری را کاهش دهند.

گلاتیرامر استات (کوپاکسون): این دارو می‌تواند از حملات سیستم ایمنی به غلاف میلین جلوگیری کرده و باید در زیر پوست تزریق شود. دی‌متیل فومارات (تکفیدرا): این داروی خوراکی دو بار در روز، می‌تواند حملات را کاهش دهد.

فینگولیمود (گیلنیا): این داروی خوراکی یک بار در روز، تعداد حملات را کاهش می‌دهد.

تریفلونومید (آباگیو): این داروی خوراکی یک بار در روز، می‌تواند تعداد حملات را کاهش دهد.

ناتالیزوماب (تیسابری): این دارو به منظور ممانعت از حرکت سلول‌های ایمنی آسیب‌زا از جریان خون به سمت مغز و نخاع، طراحی شده است. این دارو می‌تواند به‌عنوان خط مقدم درمان برای افراد مبتلا به ام‌اس شدید، و به‌عنوان خط دوم درمان برای دیگر افراد استفاده شود.

تغییرات خلق و خوی و احتباس مایعات اشاره کرد.

تعویض پلاسما (پلاسما فرز): بخش مایع خون شما (پلاسما) برداشته‌شده و از سلول‌های خونی جدا می‌شود. سپس سلول‌های خونی با یک محلول پروتئینی (آلبومین) مخلوط شده و به خون بازگردانده می‌شوند. در صورتی که علائم بیماری به تازگی در بدن شما ظاهر شده باشد، شدت آن‌ها زیاد بوده و یا بدن شما پاسخ مناسبی به استروئیدها ندهد، از تعویض پلاسما استفاده می‌شود.

روش‌های درمانی برای اصلاح روند پیشرفت بیماری

تابه حال هیچ روش درمانی برای کند کردن روند پیشرفت ام‌اس پیش‌رونده‌ی اولیه مفید واقع نشده است. برای ام‌اس عودکننده فروکش‌کننده، روش‌های اصلاحی زیادی وجود دارند. روش‌های درمانی برای ام‌اس عودکننده: فروکش‌کننده عبارت‌اند از

اینترفرون بتا: این داروها، از جمله رایج‌ترین داروهای تجویز شده برای درمان ام‌اس می‌باشند. این داروها به زیر پوست و یا درون

بیماری ام اس

تحقیقات کمی کارایی آن‌ها در مدیریت علائم ام اس را تأیید کرده‌اند

منبع: کتاب هاریسون 2018

پرستاری داخلی جراحی برونر سوارث 2018

شل کننده‌های عضلانی: ممکن است گرفتگی‌های دردناک و غیرقابل کنترلی را در عضلات خود و به خصوص در عضلات پاها تجربه کنید. شل کننده‌های عضلانی مانند باکلوفن (لیورسال) و تیزانیدین (زانافلکس) می‌توانند به شما کمک کنند.

داروهای مورد استفاده برای کاهش خستگی

مفرط

داروهای دیگر: ممکن است داروهایی برای درمان افسردگی، درد، اختلالات جنسی و مشکلات مربوط به مثانه و روده‌ها که با ام اس همراه‌اند نیز تجویز شوند

داروهای جایگزین: بسیاری از افراد مبتلا به ام اس برای مدیریت علائم بیماری خود، از روش‌های درمانی جایگزین و مکمل و یا هر دو استفاده می‌کنند.

روش‌های جایگزین مانند ورزش، مدیتیشن، یوگا، ماساژ، رژیم غذایی مناسب، طب سوزنی، و تکنیک‌های آرامش بخشی می‌توانند سلامت عمومی ذهنی و جسمی را بهبود بخشند ولی

عنوان	بیماری ام اس
تهیه کننده	معصومه اکبری سارویی
سمت	سر پرستار
تایید کننده	کمیته آموزش به بیمار
سال تهیه	فروردین 1401
ناظر کیفی	واحد آموزش مسئول علمی بخش: دکتر رشیدی